Opettajien kulttuurikisa 2026

Kirjoittanut Marja-Riitta Pöysti

Rajatapauksia

Luurista kuului ihmisen ääntä. Joku käski painaa numeroita, ykkösiä ja kakkosia. Minä painoin, mutta musta kone korvallani hyytyi. Yritin uudelleen. Kädet kangersivat, sohivat moneen nappiin kerrallaan. Mykkä laite ei päästänyt minua sisäänsä. Sydän jätti lyöntejä välistä, vaikka rinnan rytmin piti olla muiden määräämä.

Omat korvani jäivät kuuntelemaan minua.

- Saisiko apua tänne nopeasti, kuiskailin nenäliinaan.

Ilta oli jo pitkällä ja tuolit tuvassa olivat tyhjät. Otin seinien sileistä käsistä tuen. Pöytien kulmat kavaljeerina kuljin kamariin. Elämäni puntit painoivat jaloissa. Toinen villasukka oli valahtanut kynnykselle ja toinen oli enää puolittain koivessani. Puhelin jäi keittiön pöydälle yhtä toimettomana kuin tyhjä puurolusikka sen vieressä. Vedin hiussuortuvan korvani taakse. Ainoa käsi, joka minua silitti, oli oma käteni. Soitin itselleni, ei tarvinnut painaa nappeja. Miksi painelisin, kun en kerran osannut?

- Haloo, sanoin ja aloitin keskustelun.

- Minua särkee, tarvitsisin lääkettä ja apua tänne. Kuuntelin huonetta. Ensin tuli väsynyt kipeä huokaus ja sitten vastattiin, minä vastasin. Ainoa suu mikä korvilleni puhui, oli omani.

- Haloo haloo, kuului kamarissa, olin varmaan kaiuttimella. Ääneni nuorempana, ehkä nelikymppisenä kulkeutui käytäviini. Linja oli hyvä, jäin kuulolle.

- Kaikki järjestyy kyllä, paina nyt vain harmaa pääsi tyynylle ja sulje silmäsi, olen tässä navetasta tulossa ja pitäisi vielä päästä pesulle.

Rauhoituin, nukahdin. Kun heräsin, polsteri pohkeitteni alla oli kuin nokkosista punottu. Minun oli pakko soittaa taas, toivottavasti ehdin vastaamaan, ajattelin.

- Haloo

- Haloo, haloo, kuulin nuoren itseni sanovan. Ääni kaikui kauempaa kuin äsken, paljon kauempaa.

- Mitäs soittelet? Olen juuri tulossa tansseista ja tapasin siellä elämäni miehen, voisitko sanoa nopeasti asiasi?

- Tansseista? Kerro lisää, onko siellä nyt kesäkuinen lauantai vuonna 1957?

- On, nyt on lauantai. Kuuletko täällä kukkuu käki ja satakieli laulaa? Kesä on kauneimmillaan. Me oltiin ilta yhdessä ja herra saattoi minut veräjälle. Olen huomenna menossa hänen kanssaan uimaan, en nyt ehtisi juttelemaan.

- Kerro vielä, halasitteko veräjällä? Kysyin, vaikka tiesin jo vastauksen.

- Halattiin halattiin ja hän kuiskasi pitävänsä minusta, vastasi ääneni. Nukahdin nuoruuteeni, satakieli lauloi.

Kun seuraavaksi heräsin, oli aamuyö. Nokkoset patjalla tuntuivat kiertyneen säärieni ympäri, Polttavat kasvattivat köynnöksiään yhä ylemmäs, kurottivat jo vatsalle ja käsivarsiin. Vuosikymmenten surut olivat laskostettu peitoksi sydämeni päälle. Oli pakko soittaa vielä, ainakin yhden kerran.

Vastaaminen viipyi, linja oli heikko. Kuulin, kun aikojen rattaat rahisivat, ne hiersivät toisiaan vasten taaksepäin. Vuosikymmenten välistä erottui lapsen ääni. Puhuin pienelle tytölle.

- Missä sinä olet, olen vähän huonossa kunnossa, en taida enää jaksaa kauan. Sanoin lempeästi ja hiljaa, etten pelästyttäisi lasta pois linjalta.

- Olen äidin sylissä, tyttö vastasi minulle iloisesti. Kylmät väreet kulkivat lävitseni, elämän painot pudotettiin päältäni.

- Tule sinäkin tänne, täällä ei satu yhtään.

En ehtinyt enää sanoman mitään. Rajani huoneessa hämärtyivät, olin lapsi ja välillä nuori. Olin valveilla ja sitten taas unessa. Ei ollut enää mitään ikää. Ei ollut enää kipuakaan.

Kaksi viikkoa myöhemmin

Poliisimies harppoi huoneissa ja raapusti raporttia. "Villasukka makuuhuoneen kynnyksellä, puhelimen lokitiedoissa yhtenä päivänä 721 soitettua puhelua. Ruokatarvikkeet loppuneet, tyhjä lusikka pöydällä. Verisiä käden jälkiä seinissä ja pöytien kulmissa. Konstaapeli oli nähnyt kaikenlaista, mutta tämä tapaus tuntui kovemmalta kuin metallinen virkamerkki rinnassa. Tämä kovuus kouri virkamerkin alta.

- Olisiko ollut sellaisessa katveessa sitten? Hän tuumasi kollegalleen, ääni värähtäen.

Mies nuokkui nojatuolissaan, työpäivä oli tehtynä. Hän kaateli kuumasta rommitotista kulauksia kurkkuunsa. Lämpö levisi, mutta kylmä kohta ei kadonnut kauluksen alta. Käsi käski kaukosäädintä levottomasti. Yksi aihe uutisissa seisautti sormet. Jutussa kerrottiin vanhuksesta, joka oli lojunut kaksi viikkoa kuolleena kotonaan. Ministeriöstä pyydettiin kommenttia vanhustenhoidon tilasta.

- Rajatapaus, totesi sosiaali- ja terveys ministeri ja heilautti kättään pahoittelevasti.

Seuraavaksi sanottiin sää. Miestä harmitti, joskus vain kävi niin, että työasiat seurasivat kotiin. Oli hemmetin vaikea tehdä selkeä raja työn ja vapaa- ajan välille. Hän irvisti, otti ryypyn ja yritti unohtaa.

Aamulla poliisimiehen vaimo valitti. Puoliso oli huutanut kovaäänisesti unissaan.

- Erotitko sanoja? Mies kysyi.

- Huusit äitiä!